

1906 - Умро је Аврам Ђукић, српски историограф. Био је школовани официр и у интендантској служби доспео је до чина генерала аустријске војске (Аустроугарске). Служио је у Бечу, Задру, Прагу. Историографијом се бавио као љубитељ, али веома савесно. Проучавао је прошлост Срба у тадашњој Угарској, односно данашњој српској Војводини, и то највише велику сеобу, историју шајкаша и српске хусарске регименте, буну 1848. затим устанак Пере Сегединца као и сеобе Срба у Русију, а са много пожртвована испитивао је животе Срба аустријских официра. Оставио је Матици Српској у рукопису велики рад: "Генерали и пуковници Срби у Аустро-Угарској од год. 1704 до данас". Из тог обимног дела публиковао је једино - "Живот Арона Станисављевића, барона вон Wellenstreit". Остали радови: "Кад су се Срби са патријархом Арсенијем III доселили у земље маџарске круне?", "Три писма патријарха Арсенија III Чарнојевића", "Установа и споменици угарских краљевских шајкаша", "Нешто за историју царске и краљевске Српске хусарске регименте".

Данас је петак, 17. март 2023. године.

45. п. н. е. - Јулије Цезар је у бици код Мунда у Шпанији тешко поразио снаге предвођене двојицом синова Гнеја Помпеја Великог, који су изгубили више од 30.000 бораца.

180 - Умро је римски цар Марко Аурелије, цар филозоф. Током владавине почев од 161. успешно је сузбио германску инвазију на Царство. Његове белешке на грчком језику у виду афоризама, вођене током бројних ратних похода у Европи и Азији, својеврсна филозофска интроспекција и размишљања о етици, објављене су посмртно под насловом "Самом себи" и биле су вековима популарне. Сачувана је и његова преписка са ректором Фронтоном на латинском језику. Један је од најзначајнијих представника позног стоичкогм еклектицизма и моралном самоанализом веома је утицао на потомство. Цар-филозоф упамћен је и по изузетној скромности и честитости.

1190 - У Јорку у Енглеској масакрирано је више од 500 Јевреја.

1473 - Рођен је шкотски краљ Џејмс IV, који је током владавине од 1488. до смрти 1513. обезбедио унутрашњу стабилност земље и учврстио монархију. На престолу је наследио оца Џејмса III којег су убили побуњеници и убрзо је скршио побуну. Кобна за њега била је обнова непријатељстава са Енглезима која је кулминирала инвазијом на Нортамберленд, током које је у септембру

1513. погинуо у бици код Флудена у којој су његове трупе тешко поражене. Упамћен је и као мецена шкотских песника Вилијама Данбара и Гевина Дагласа.

1526 - Француски краљ Франсоа I ослобођен је из ропства у које је пао у фебруару 1525, кад је шпанска армија коју је предводио маркиз од Пескаре код северног италијанског града Павије до ногу потукла француско-швајцарске трупе под његовом командом.

1649 - Парламент Енглеске распустио је Дом лордова (Горњи дом) у време владавине Оливера Кромвела, победника у грађанском рату у којем је 1648. поражен краљ Чарлс I.

1754 - Рођена је Жана Мари "Манон Флипон" Ролан, позната као Мадам Ролан, која је у време Француске револуције окупљала у свом салону у Паризу писце и остале уметнике и политичаре. На њих је знатно утицала, посебно на жирондинце које је предводио њен супруг Ролан де Ла Платијер, министар унутрашњих послова Француске 1792. Гиљотинирана је 1793. током јакобинске диктатуре, после чега је њен муж извршио самоубиство.

1813 - Француској је објавио рат пруски краљ Фридрих Вилхелм III, један од најжешћих непријатеља Француске револуције.

1834 - Рођен је немачки инжењер Готлиб Вилхелм Дајмлер, који је 1883. конструисао први аутомобилски бензински мотор. Тај мотор је омогућавао брзину возила од 18 километара на час. Основао је 1890. компанију "Дајмлер Моторен-Гезелшафт", која се 1926. 26 година после његове смрти, ујединила с фабриком Карла Бенца у компанију "Дајмлер-Бенц", произвођача престижних аутомобила "Мерцедес".

1846 - Умро је немачки астроном и математичар Фридрих Вилхелм Бесел, оснивач и први директор Кенигсбершке опсерваторије, који је израчунао путању Халејеве комете и први утврдио променљивост кретања Сиријуса и Прокијуса и закључио да је реч о звездама двојницима. На основу геодетских прорачуна извео је нове податке о облику и димензијама Земље. Усавршио је и неке математичке методе у астрономији.

1847 - Рођен је српски композитор и пијанист Јован Пачу. Школовао се у родној Суботици, у Прагу и Пешти. Био је ученик Беџиха Сметане. Упоредо с музичким образовањем завршио је и медицину. Сматран је музичким виртуозом. Романтик, српски патриота, изразито салонски бидермајерски композитор. Бројне народне и грађанске мелодије хармонизовао је за хор и клавир. Био је и плодан публициста. Дела: "Chansonette serbe", "Без тебе драга", "Праг је ово милог српства", "Чуј Душане", "Светосавска песма".

1861 - Уједињена Италија проглашена је краљевином с краљем Виторијом Емануелом II Савојским на челу.

1921 - У Пољској је проглашен устав којим је уведена парламентарни систем, али током наредних пет година честе смене десничарских кабинета нису успеле да стабилизују тешку политичку и економску кризу у земљи, потресаној честим штрајковима. Маршал Јозеф Пилсудски је 1926. извршио државни удар и завео диктатуру, уз привидно очување парламентаризма.

1938 - Рођен је руски балетски играч Рудолф Хаметович Нурејев, једна од највећих звезда светске балетске сцене 20. века. На Запад је емигрирао после гостовања у Паризу у јуну 1961. Упамћен је по незаборавним главним улогама у многим балетима, укључујући "Лабудово језеро", "Жизелу" и "Петрушку".

1939 - Британски премијер Невил Чемберлен оптужио је нацистичког вођу Адолфа Хитлера да је "прекршио реч", јер су немачке трупе ушле у Чехословачку, али Велика Британија и остале западне силе нису учиниле ништа да спрече комадање суверене земље чију су безбедност вербално гарантовале.

1944 - Савезничко бомбардовање Аустрије у Другом светском рату почело је нападом више од 200 авиона на циљеве у Бечу.

1948 - Велика Британија, Француска, Белгија, Холандија и Луксембург потписали су Бриселски уговор о 50-годишњем савезу против оружаних напада у Европи и о економској, социјалној и војној сарадњи. Уговор је потписан под утиском тзв. прве берлинске кризе.

1956 - Умрла је француски нуклеарни физичар и хемичар Ирена Кири, кћерка нобеловаца Пјера и Марије Кири, која је са супругом Жаном Фредериком Жолио 1935. поделила Нобелову награду за хемију. Први су створили вештачке радиоактивне супстанце: нуклеиде фосфора, азота, силицијума. Експериментално су доказали да се светлост може преобратити у честице (стварање из гама-кванта позитрона и електрона). Са српским физичарем Павлом Савићем 1937. и 1938. открила је изотопе познатих елемената бомбардовањем урана неутронима. Притом су откривени и елементи средње атомске масе, а не само тзв. трансуранијски елементи како се до тада сматрало.

1958 - Из Кејп Каневерала САД су у орбиту око Земље лансирале "Вангард I", други амерички сателит.

1962 - Москва је оптужила Вашингтон да у Вијетнаму води "необјављени рат", захтевајући повлачење свих америчких снага из те земље.

1963 - Ерупција вулкана Агунг на индонежанском острву Бали усрмила је најмање 11.000 људи.

1969 - Голда Меир је као прва жена у историји Израела преузела дужност председника владе.

1991 - На референдуму је већина совјетских гласача показала да жели очување Совјетског Савеза, али су убрзо надјачале центрифугалне силе предвођене најутицајнијим политичарима совјетских република, па се држава распала формирањем суверених држава од република дотадашњег Совјетског Савеза.

1992 - У експлозији аутомобила-бомбе испред израелске амбасаде у Буенос Аиресу, коју су активирали исламски терористи, погинуло је 29 људи.

1992 - На референдуму у Јужној Африци белци су надмоћном већином подржали реформе за окончање система апартхејда.

1995 - Војска Азербејџана је после жестоких борби скршила дводневну полицијску побуну у северним предграђима главног града Бакуа, коју је против председника Гајдара Алијева предводио заменик министра унутрашњих послова Ровшан Јавадов.

1996 - Талас пљачки и подметнутих паљевина захватио је Грбавицу, последње српско предграђе у Сарајеву које је, у складу с Дејтонским споразумом, препуштено муслиманско-хрватској федерацији у БиХ.

1998 - Економски реформатор Џу Ронгђи постао је кинески премијер.

2000 - У уверењу у скори смак света, најмање 530 чланова секте "Покрет за обнову 10 Божјих заповести", међу којима и 78 деце, извршило је колективно самоубиство самоспаљивањем у цркви у Кунунгу на југозападу Уганде, 320 километара југозападно од Кампале, тако што су активирали мешавину бензина и сумпорне киселине.

2003 - Врховни суд Шпаније донео је на предлог владе одлуку о трајној забрани партије Батасуна, која се сматра политичким крилом оружане баскијске терористичке групе ЕТА. Ову одлуку убрзо је потврдио и Уставни суд Шпаније.

2004 - На данашњи дан 2004 године у оркестрираном погрому широм Косова и Метохије десетина хиљада Албанаца над Србима, убијено је најмање 19 особа, укључујући Албанце које су усмртили војници Кфора и осморо Срба. Прогнано је око 4.000 Срба, порушено и запаљено 420 српских кућа и 40 православних цркава и манастира, укључујући више средњовековних светиња, попут цркве из 14. века Богородица Љевишка у Призрену.

2006 - Умро је амерички модни креатор Олег Касини. Рођен 1913. у Паризу, одрастао је у Италији, где је отворио први модни салон, да би 1936. емигрирао у САД где дизајнира костиме за филмске студије. Облачио је многе звезде попут Натали Вуд, Грејс Кели, Мерлин Монро, Џин Тирни која ће 1941. постати његова супруга. Године 1960. постао је званични модни креатор прве даме САД Жаклине Кенеди.

2008 - У немирима након интервенције УНМИК полиције и Кфор-а, током заузимања зграда Општинског и Окружног суда у северном делу Косовске Митровице и уклањања српских застава са њих, повређено је око 70 особа, 15 теже, а ухапшено 53.

2015 - У манастиру тринитараца Светог Илдефонса, у центру Мадрида, идентификовани се посмртни остаци чувеног шпанског писца Мигуела Сервантеса, који је преминуо априла 1616. Антрополог Франциско Етксебариа потврдио је да је тим експерата позитивно идентификовао посмртне остатке Сервантеса, око чега је

претходно постојала дилема. Сервантесов "Дон Кихот" једно је од најзнаменитијих књижевних дела уопште и сматра се претечом модерног романа.

(РТВ)